

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania M. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
z udziałem zainteresowanych: M. C. i S. [...] Spółki z o.o. w K.
o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania składkowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 9 kwietnia 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok z dnia 12 marca 2013 r. Sądu Okręgowego w K. i oddalił odwołanie M. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 11 sierpnia 2011 r. stwierdzającej, że - jako były członek zarządu - ponosi ona odpowiedzialności za zobowiązania składkowe powstałe na skutek nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przez S. [...] Spółkę z o.o. w K..

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) niewłaściwe zastosowanie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z

dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) i przyjęcie, że zaistniały wszystkie przesłanki warunkujące jej odpowiedzialność jako członka zarządu za zaległości składkowe spółki; 2) błędną wykładnię art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej i przyjęcie, że stan zagrożenia ciąży i przebywanie na zwolnieniu lekarskim, a następnie choroba dziecka wymagająca stałej i całodobowej opieki, nie stanowiły obiektywnych okoliczności pozostających poza kontrolą odwołującą się, wyłączających jej odpowiedzialność jako członka zarządu za zaległości składkowe spółki, w szczególności wyłączającej możliwość złożenia przez nią w terminie wniosku o upadłość spółki; 3) art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej oraz art. 5 k.c., przez przyjęcie, że stanowisko skarżącej w sprawie opiera się na art. 5 k.c. i zasadach współżycia społecznego, w sytuacji gdy jest ono w całości uzasadnione wyłącznie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej i wynikającymi z tego przepisu przesłankami wyłączenia odpowiedzialności za zobowiązania składkowe spółki z o.o.; 4) art. 68 ust. 1 Konstytucji RP, przez przyjęcie, że regulacje dotyczące bezpieczeństwa obrotu wyłączają stosowanie prawa skarżącej do ochrony zdrowia jej i jej córki.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji organu rentowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - potrzebą rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego, „czy fakt przebywania na zwolnieniu lekarskim, a potem na urlopie macierzyńskim lub wychowawczym stanowi przesłankę wyłączającą odpowiedzialność członka zarządu za niemożność terminowego złożenia wniosku o upadłość” oraz po drugie - koniecznością wykładni art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej, którego stosowanie wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów „i to na gruncie tego samego stanu faktycznego”. Zdaniem skarżącej, w tej sytuacji zachodzi potrzeba dokonania wykładni powołanego przepisu celem rozstrzygnięcia, „czy ciężka, długotrwała i wymagająca całodobowej opieki, choroba najbliższego członka

rodziny osoby pełniącej funkcję członka zarządu w spółce z o.o. może stanowić przyczynę wyłączającą jego odpowiedzialność za zobowiązania składkowe spółki”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarżąca odwołuje się do przesłanek występowania istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Należy zatem zwrócić uwagę, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC

2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżąca nie zdołała wykazać istnienia tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, konstruując zagadnienie prawne, skarżąca nie wskazała przepisów prawa, które znajdują zastosowanie w sprawie i na których tle miałyby rodzić się formułowana przez nią wątpliwość. Ograniczenie się jedynie do przytoczenia art. 68 ust. 1 Konstytucji RP, z którego wynika prawo każdej jednostki

do ochrony zdrowia oraz ogólne odwołanie się do „zapisów Kodeksu pracy i ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa” oraz „pakietu przepisów dotyczących obowiązków członków zarządów spółek kapitałowych” jest niewystarczające dla wypełnienia obowiązku wykazania, że w sprawie istotnie zachodzi konieczność zaangażowania Sądu Najwyższego w rozstrzygnięcie wątpliwości skarżącej, „czy prawo człowieka, pracownika do ochrony swego zdrowia i związany z tym obowiązek poddania się leczeniu i ochrony swego zdrowia, mogą wyłączyć obowiązek szczególnej staranności członka zarządu spółki kapitałowej, czy są okolicznością wyłączającą winę z tytułu niezgłoszenia w terminie wniosku o upadłość”. Zresztą zagadnienie to zostało już pozytywnie rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy, który takiej możliwości nie wyklucza w okolicznościach danej sprawy (por. np. wyrok z dnia 2 października 2008 r., I UK 39/08, OSNP 2010 nr 7-8, poz. 97).

Po drugie, formułowana przez skarżącą wątpliwość interpretacyjna związana z niezgłoszeniem przez członka zarządu spółki z o.o. wniosku o ogłoszenie jej upadłości bez jego winy nie leży w płaszczyźnie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej (odnoszącego się do zgłoszenia wniosku o upadłość spółki we właściwym czasie), ale mieści się w sferze art. 116 § 1 pkt 1 lit. b tej ustawy, zarzut obrazy którego nie został również podniesiony w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego. Ponadto, powołując się na potrzebę wykładni art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej, skarżąca wskazuje jedynie na rozbieżność w orzeczeniach Sądów obu instancji. Tymczasem rozbieżność w orzecznictwie sądów w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może być utożsamiana z rozbieżnością w sposobie interpretacji lub stosowania przepisów prawnych przez sąd pierwszej i drugiej instancji w związku z orzekaniem w tej samej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I PK 557/02, OSNP-wkł. 2003 nr 15, poz. 1). Nie wiadomo wreszcie, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć rozstrzygnięcie formułowanych przez skarżącą wątpliwości. Sąd Najwyższy przyjmuje bowiem, że wykładni pojęcia „właściwy czas” do zgłoszenia wniosku o upadłość należy dokonywać z uwzględnieniem celu, jakiemu ma służyć uregulowanie zawarte w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, a którym jest - co do należności składkowych - ochrona

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dlatego „właściwy czas” w rozumieniu tego przepisu powinien być oceniany z punktu widzenia interesów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyroki z dnia 1 września 2009 r., I UK 95/09, LEX nr 551001 oraz z dnia 18 stycznia 2012 r., II UK 109/11, LEX nr 1130391). Zatem winę lub brak winy członka zarządu spółki z o.o. w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości należy oceniać w odniesieniu do chwili, w której powstał obowiązek zgłoszenia takiego wniosku, czyli zaprzestania wykonywania przez spółkę jej zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (por. powołany wyżej wyrok z dnia 2 października 2008 r., I UK 39/08). Z ustaleń faktycznych sprawy wynika, że co prawda przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z powodu zaległości podatkowych zaistniały najwcześniej w drugiej połowie 2007 r., jednakże „spółka posiadała zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne od maja 2003 r.”, a więc już w okresie poprzedzającym rozpoczęcie korzystania przez skarżącą ze zwolnienia lekarskiego w grudniu 2004 r.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[l.n.]